

V6 Aantallen broedende wad- en watervogels langs Wz en Nz kustzone

Titel/naam meet/monitorprogramma

Meetnet kustbroedvogels Waddenzee.

Naam aansturende organisatie (+ beheer metadata)

Sovon Vogelonderzoek Nederland/Common Wadden Sea Secretariat.

Datum voltooiing, volgende herziening

Lopend onderzoek sinds 1991. Jaarlijkse kartering maakt deel uit van NEM, integrale kartering in het kader van TMAP eens in de zes jaar afzonderlijk georganiseerd door opdrachtverlening Ministerie van LNV.

Samenvatting (korte beschrijving van de inhoud van de dataset)

Databank met aantallen broedvogels per meetlocatie per jaar. Meetlocaties bestaan uit 190 vaste telgebieden (deels jaarlijks geteld) en 890 kolonie-locaties (jaarlijks geteld).

Doel waarvoor data worden verzameld

Het volgen van het aantalsverloop (incl. populatieschattingen) en verspreiding van voor het Waddengebied karakteristieke soorten broedvogels, met name van die soorten die in open terrein (kwelders, duinen) broeden en/of die voor hun voedsel van zoute wateren afhankelijk zijn, ter bepaling van de Staat van Instandhouding van deze soorten en evaluatie trilaterale Wadden Sea Plan. Trends worden afzonderlijk bepaald voor westelijke Waddenzee, oostelijke Waddenzee en Eems-Dollard gebied.

Naam uitvoerende dienst/organisatie (verzamenen data)

Sovon Vogelonderzoek Nederland, Kees Koffijberg, kees.koffijberg@sovon.nl, 024-7410410.

Rol contactpersoon (beschrijving op welke wijze de perso(o)n(en) betrokken is/zijn bij de data)

Coördinator, beheerder gegevens, verwerker gegevens, verzorgen publicaties, contactpersoon naar gebruikers, contact TMAP.

Geografisch gebied

Alle buitendijkse gebieden in de Waddenzee, stranden Noordzee en binnendijkse wetlands (Texel, Noord-Groningen, Dollard). Agrarisch gebied binnendijs wordt steekproefsgewijs onderzocht.

Gebruiksbeperkingen (waarvoor zijn de data niet geschikt)

Met name tot 2012 groot deel algemene data beschikbaar op schaal van telgebieden, minder geschikt voor directe relaties met bijv. beheer. Eventueel mismatch tussen teleenheden vogels en eenheden bemonsteringen vegetatie, voedsel, etc.

Overige beperkingen in gebruik

Gegevens zijn op het niveau van Natura 2000-gebieden openbaar (<https://www.sovon.nl/gebieden>). Voor gebruik gegevens op meest gedetailleerde

schaal (telgebieden/jaar en/of ligging territoria) gelden eventueel afspraken over gebruiksrecht, tussen bronhouder en Sovon.

Thema's (b.v. diversiteit, verspreiding, trends, reproductiesucces)

Biodiversiteit; broedvogels; verspreiding, aantallen; trends.

Temporele dekking

1991 (Waddenzee) – heden: jaarlijks. Voor verschillende soorten (o.a. Lepelaar, verschillende soorten meeuwen en sterns) is via specifieke projecten detailinformatie beschikbaar uit eerdere perioden (deels in andere geografische eenheden, aggregatie op grotere schaal wel mogelijk).

Volledigheid

Koloniebroedvogels en zeldzame soorten (vrijwel) volledig, algemene soorten steekproef, eens in de zes jaar volledig in het kader van TMAP integrale telling.

Nauwkeurigheid

Kolonies 100 x 100 m of xy-coördinaat, resterende soorten in telgebieden (vlakken) van 10-500 ha. Vooral na 2010 toenemend deel soorten in telgebieden beschikbaar op xy niveau (ligging territoria).

Algemene beschrijving van herkomst

Netwerk Ecologische Monitoring. Onderzoek, TMAP. Sluit aan op vergelijkbare studies in het Duitse en Deense Waddengebied. Data voor 1990 deels beschikbaar via kustbroedvogeldatabase Rijkswaterstaat/RIKZ (thans in beheer van Sovon)

Inwinningsmethode

Kolonies en zeldzame soorten ten minste twee tellingen, algemene soorten ten minste vijf veldbezoeken gedurende broedseizoen vanaf half april. Uitvoering vrijwilligers, professionele tellers en medewerkers terreinbeheerders (incl. vogelwachten eilanden).

Beschrijving uitgevoerde bewerkingen

Vanuit gegevens veldbezoeken worden volgens vaste en gestandaardiseerde criteria (<https://www.sovon.nl/nl/richtlijnen>) aantallen broedparen bepaald. Vanaf 2011 meeste telgebieden invoer veldgegevens algemene soorten via geautomatiseerde routine (Autocluster applicatie) met foutencontrole en validatie. Autocluster genereert automatisch kaarten met ligging territoria.

Meetvariabelen

Datum, telgebied, aantal, soort. Geografische informatie en informatie over beheersvorm beschikbaar voor alle telgebieden.

Meetmethodiek

Gestandaardiseerde bezoekfrequentie en aantal tellingen per kolonie of telgebied gedurende periode half april - half juli. Soort-specifieke richtlijnen voor interpretatie veldgegevens tot aantallen territoria.

Soort dataset (opslagmedium)

PostgreSQL, ArcGIS.

Verplichting vanuit (Europese) richtlijn

VR	HR	KRW	TMAP	OSPAR
Y++	Y+	N	Y++	N+

Kosten op jaarbasis

Coördinatie, gegevensbeheer en verslaglegging. Uitvoering grotendeels door vrijwilligers en medewerkers terreinbeheerders (laatste met assistentie van professionele karteerders Sovon).

Soortenoverzicht (soorten waarvoor het meetprogramma (statistisch) betrouwbare gegevens oplevert)

Alle relevante soorten van Annex 1 VR; alle vogelsoorten waarvoor de betrokken Natura2000 gebieden zijn aangewezen en alle soorten die in kader van TMAP worden gemonitord: Aalscholver, Lepelaar, Kluut, Zwartkopmeeuw, Dwergmeeuw, Kokmeeuw, Stormmeeuw, Kleine Mantelmeeuw, Zilvermeeuw, Grote Mantelmeeuw, Lachstern, Grote Stern, Visdief, Noordse Stern, Dwergstern, Brandgans, Kleine Zilverreiger, Middelste Zaagbek, Blauwe Kiekendief, Strandplevier, Bonte Strandloper, Kempphaan, Watersnip, Steenloper, Velduil, Bergeend, Eider, Scholekster, Kievit, Grutto, Wulp, Tureluur, Bontbekplevier.

Habitats (waarvoor het betreffende meetnet gegevens oplevert)

Levert relevante info over instandhoudingsdoelstelling van habitattypen 1110, 1140, 1320, 1330, 2110, 2120, 2130, 2140, 2150, 2160, 2170, 2180, 2190, 2310, 2320, 2330.

Referenties

Boele, A., Van Bruggen, J., Hustings, F., Koffijberg, K., Vergeer, J.W. & Van Der Meij, T. 2019. Broedvogels in Nederland in 2017. Sovon-rapport 2019/04. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen

Dijksen, L. & Koks, B. 2003. Broedvogelmonitoring in het Nederlandse waddengebied in 2002. SOVON monitoringrapport 2003/03, Beek-Ubbergen: 33 p.

Dijksen, L. & Koks, B. 2001. Broedvogelmonitoring in het Nederlandse waddengebied in 2000. SOVON monitoringrapport 2001/09, Beek-Ubbergen: 35 p.

Dijksen, L. & Koks, B. 1999. Broedvogelmonitoring in het Nederlandse waddengebied in 1997. SOVON monitoringrapport 1999/10, Beek-Ubbergen: 25 p.

Dijksen, L. J. & Klemann, M. C. M. 1992. Integrale broedvogelinventarisatie van het Nederlandse Waddengebied in 1991. SOVON-report 92/16, Beek-Ubbergen: 92 p.

Fleet, D. M., Frikke, J., Südbeck, P. & Vogel, R. L. 1994. Breeding birds in the Wadden Sea 1991. Wadden Sea Ecosystem No. 1, Wilhemhaven: 108 p.

Koffijberg, K., Laursen, B., Hälterlein, G., Reichert, J., Frikke & Soldaat, L. 2015. Trends of Breeding Birds in the Wadden Sea 1991 – 2013. Wadden Sea Ecosystem

No. 35. Common Wadden Sea Secretariat, Joint Monitoring Group of Breeding Birds in the Wadden Sea, Wilhelmshaven, Germany.

Koffijberg, K., Dijkzen, L., Hälterlein, B., Laursen, K., Potel, P. & Südbeck, P. 2006. Breeding birds in the Wadden Sea in 2001. Wadden Sea Ecosystem 22. CWSS, Wilhelmshaven.

Koffijberg, K., Dijkzen, L., Hälterlein, B., Laursen, K., Potel, P. & Südbeck, P. 2005. Breeding Birds. In: Essink, K., Dettmann, C., Farke, H., Laursen, K., Lüerssen, G., Marencic, H. & Wiersinga, W. (eds.), Wadden Sea Quality Status Report 2004. Wadden Sea Ecosystem No. 19. Trilateral Monitoring and Assessment Group, Common Wadden Sea Secretariat, Wilhelmshaven: 275-286.

Koks, B., Hustings, F. 1998. Broedvogelmonitoring in het Nederlandse Waddengebied in 1995 en 1996. SOVON-monitoringrapport 1998/05, Beek-Ubbergen: 82 p.

Melter, J., Südbeck, P., Fleet, D.M., Rasmussen, L.M., Vogel, R.L. 1997. Breeding birds on census areas 1990 until 1994. Wadden Sea Ecosystem No. 4, Wilhelmshaven: 7-94.

Rasmussen, L. M., Fleet, D.M., Hälterlein, B., Koks, B.J., Potel, P. & Südbeck, P., 2000. Breeding birds in the Wadden Sea in 1996. Results of a total survey in 1996 and the numbers of colony breeding species between 1991 and 1996. Wadden Sea Ecosystem No. 10. Common Wadden Sea Secretariat, Wilhelmshaven: 122 p.

Stienen, E.W.M., Brenninkmeijer, A. & van der Winden, J. 2009. De achteruitgang van de Visdief in de Nederlandse Waddenzee. Exodus of langzame teloorgang. Limosa 82: 171-186.

Vergeer J.W., Van Dijk A.J., Boele A., Van Bruggen J. & Hustings F. 2016. Handleiding Sovon broedvogelonderzoek: Broedvogel Monitoring Project en Kolonievogels. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

<https://www.sovon.nl/nl/BMP>

<https://www.sovon.nl/nl/kolonievogels>